

FASIT: FRANZ JOSEPH HAYDN

Franz Joseph Haydns liv

- 1) Han vokste opp i en liten landsby i Østerrike.
- 2) Johann Franck var onkelen til Haydn. Haydn flyttet dit for å synge i koret til onkelen samt få undervisning i lesing, skriving og musikk.
- 3) Han flyttet som 8-åring fordi han fikk plass i det berømte koret i Stefanskirken i Wien.
- 4) Han hadde det sannsynligvis ganske vanskelig. Vi vet at han fikk lite mat, og var ofte sulten. Han hadde også en veldig streng lærer.
- 5) Symfoniene til Haydn besto av fire satser.
- 6) Fordi foreldrene til Therese hadde bestemt at hun skulle bli nonne. Derfor fikk Haydn tilbudet om å gifte seg med søsteren i stedet.
- 7) Fyrst Esterhazy var en rik og mektig fyrste i Ungarn. Haydn arbeidet for Esterhazy.
- 8) Haydn arbeidet hos Esterhazy i 28 år.
- 9) Musikerne i orkesteret til Esterhazy lengtet hjem til familiene sine. Haydn skrev symfonien som et hint til fyrsten slik at han skulle gi dem fri. I siste sats av Avskjedssymfonien slutter det ene instrumentet etter det andre å spille, og musikerne slukket stearinlyset sitt og gikk ut av scenen så snart stemmen deres var ferdigspilt. Til slutt var det bare Haydn og én fiolinist igjen som spilte. Fyrsten tok hintet, og musikerne fikk reise hjem dagen etter.
- 10) Haydn reiste til London to ganger i løpet av livet.
- 11) De kalles London-symfoniene.
- 12) Fordi andresatsen i symfonien åpner med en stille melodi som spilles to ganger, men deretter smeller paukene til med et slag av full styrke for å overraske publikum.
- 13) Skapelsen er et oratorium i tre deler for solister, kor og orkester, og det beskriver og feirer jordens skapelse slik den er beskrevet i Bibelen.

14) Haydn er kjent for å ha spilt en viktig rolle for utviklingen av symfonien og strykekvartetten.

Franz Joseph Haydns Trompetkonsert Eb-dur, 3. sats

- 1) Haydn komponerte trompetkonserten til vennen sin, Anton Weidinger.
- 2) Weidinger oppfant en trompet som kunne spille alle tonene i den kromatiske skalaen.
- 3) Trompet er et messinginstrument.
- 4) Man blåser (og trykker ned ventilene).
- 5) Trompetens klang kan for eksempel beskrives som klar, åpen, myk eller hard, men det kommer an på utøveren og spillestilen.
- 6) Satsen har et raskt tempo (allegro).
- 7) Fioliner spiller hovedtema fra starten.
- 8) Fiolin er et strykeinstrument.

Franz Joseph Haydns The heavens are telling fra Skapelsen

1. Koret synger melodien i åpningen av stykket.
2. Koret synger flerstemt i åpningen av stykket.
3. Stykket åpner i dur.
4. Det er hovedsakelig fioliner og fløyte som spiller melodiene i mellomspillet.
5. Det er tre sang-solister.
6. Melodien går over i moll når solistene synger.
7. Karakteren kan for eksempel beskrives som glad, positiv, høytidelig eller sprudlende.
8. Det kan for eksempel være rytmen, det raske tempoet, eller at stykket går i dur-toneart.

Franz Joseph Haydns Symfoni nr. 94, 2. sats (Paukeslagssymfonien)

- 1) Fordi paukeslaget kommer så overraskende i slutten av hovedtema.
- 2) Pauke er et slagverksinstrument.
- 3) Det står andante på notene. Det betyr at man skal spille i rolig, gående tempo.
- 4) Karakteren kan for eksempel beskrives som leken, rolig og lett.
- 5) Her er det ingen fasit.